

KULTURKRÓNIKA

SIRFELIRAT

Ossietszky nem halt meg! Élünk! Vagyunk! Német volt és ime magyarok és franciák, csehek és angolok — egy egész világ — igazolják halhatatlanságát: éld tovább, add tovább. Civil volt és hős ermek és fegyverek, paszomántok és hadseregek nélkül. Ember volt, nagy Ember, de nem Vezér és nem Kajafás. Ossietszky törvényt jött betölteni és nem megszegni. Nem volt sem disz doktorátusa, sem disz polgársága, mikrofon sem zengte tettét és öndicséret sem előlegezett történelmet. Fogoly volt, néma volt és mégis káromolták, gyalázták. Fogoly volt, néma volt, kit főpapok és főméltóságok, izgatók és Barrabást-ujongók vádoltak, mint ama elsőt, a Názáretit, aki nem szabadulhatott a keserű pohártól, mert király volt: ecce homo, a legnagyobb bűn. Ossietszky fogoly volt bűn nélkül, áldozat ítélet nélkül, de a helytartók még nem mossák kezeiket. Csak mi tudjuk, hogy mit veszítettünk el benne, csak mi tudjuk, hogy mit nyertünk vele.

Ossietszky nem halt meg! Napjaink igazsága ő, a keresztrefeszített, láthatóvá vált ige. Csak az állhatatosság próbatétjét kiállt ember lehet világító példa és megváltás kin és halál ellenére. Ossietszky fogalom volt: a béke. A béke, mint emberségmaximum, mely nem ismer gyávaságot és nem lehet sohse becstelenség, mert ez a béke: a szabadság harca és a szabadság: az igazság hangja és tette.

Ossietszky nem halt meg, mert a szabadság nem halhat meg. Csak alszik a férfi, de meghal és elmulik, ha álmát, vágyát, beteljesülését nem őrzi férfiak. Férfiak, soronkövetkezők: őrségváltás! Ébredjetek, ébresszettek! Állatok törnek az emberre, barbárok az értelemre, fegyverek a védtelenre, farizeusok a hitre, szélhámosok az igazságra. Szájukban a béke, de ti férfiak ordítsatok: kezükben a tör. A tör, mellyel Ossietszkyt leterítették, a békét, emberek új csillagát.

Jöttek a világ minden tájáról, a szellem és ész bölcsei, az erkölcs és hit királyi üzenetei. Hoztak aranyat, tömjént és mirhát. Csillag ragyogott az égen és elindultak, de a béke ragyogó valóságát nem találták meg, letagadták, elsikkasztották. A fogoly, fogoly maradt: megközelíthetetlen. Nobel aranya, a szolidaritás tömjéne és a világ szentelő mirhája nem találhatták meg az utat Ossietszkyhez. A napnyugati és napkeleti királyok dolgukvégezetlenül tértek vissza, a csillag elsötétült. Az aranyat utonállók elszajhálták, a tömjént elhazudták és a mirhát leköpték. Ossietszky sorsa a fenékgig üritett keserű pohár lett: a passio.

Csak aki nem tudja, hogy ki volt Krisztus, lehet pogány és barbár, csak aki nem tudja, hogy ki volt Ossietszky, tapsolhat a fegyver kikiáltóinak. Krisztus feltámadt és poroszlók ellenére husvét

lett. Ossietzky nem halt meg: élünk, vagyunk! Poroszlói, poroszlóink, szegények, hiába fáradoznak, a sir — üres, Ossietzky bennünk. Halhatatlanságának mi vagyunk a záloga. Ébren, talpon, posztton kell lenni, mert a hadak megsokasodtak és a vadak elsokasodtak. Az őrsváltás jelszava máától kezdve: Ossietzky!

Ki volt Ossietzky? A szellem morális konzekvenciája. Keresztvállalás a feltámadó Béke biztos tudatában. Add tovább!

(Fábry Zoltán)

MEXICO. Az európai ujságolvasó Középamerika e legnagyobb köztársaságát csupán azokból a színes regényes, gyakorta rémmesékkel körített torz tudósításokból ismeri, melyeknek célja, az ott végbemenő hatalmas arányú és mélyreható szociális átalakulást kisebbiteni és a hualadás irányába eső nemzeti mozgalmakat partikuláris érdekűkké csökkenteni. A valóságban viszont Mexicó egész gazdasági és társadalmi szerkezete gyökeresen átalakulóban van, fokozatosan tördeli le a conquistadorok uralma óta viselt békjókat.

A csodálatos Aztek birodalom törzsi földközösségen nyugvó demokratikus berendezései, melyeknek maradéktalan megismerését a mai könyvmáglyák rendezőinek egyik őse, a spanyol hóditó *Zamaragga* püspök tette lehetetlenné (azzal, hogy a texcacói hatalmas nemzeti könyvtárt, mint „istentelen“ gyűjteményt elégettette,) a mai termelő erőknek megfelelően ujja élednek. Az ország, mely *Porfirio Diaz* elűzése és *Madero* uralomra jutása óta (1911) ugyszólván permanens forradalmi állapotban élt, ma a felépítés oly jelentős szakaszához érkezett, ahonnan érdemes az eddigiekre visszatekinteni. Az 1910-ben kitört nemzeti forradalom elsöpri *Diaz* külföldi segítségre támaszkodó önkényuralmát és a demokrácia megvalósítását célul kitűző *Maderot* ülteti az elnöki székbe. A gazdasági alap megteremtése: a nyomorgó indián peon (zsellér) tömegek földhöz juttatása és a külföldi petróleum tőke nacionalizálása *Madero* és utódai célja. S míg az agrárforradalom időnkénti ellankadásoktól eltekintve közel 3 évtizede folyik, addig az olaj körüli harc állandó zavarok forrása.

Mexicó területe hétszerese Angliának lakosainak száma ennek elnére mindössze 18 millió. A dus és mondhatni az összes szükséges nyersanyagokkal (gabona, tengeri, gyapot, arany, ólom, cink, réz stb.) rendelkező ország, mely ezeken felül a föld első ezüstötli és hetedik helyen álló kőolajat szolgáltatató állama 180 millió embert is jólétben el tudna tartani. Mexicó mégis évszázadokon át inséget szenvedett: négy évszázadon át külföldi hóditók prédája. Először a spanyol főnemések igáját nyögte, majd az USA és a brit nagytőkésékét. Az idegen kisajátítók minden kisajátíthatót kisajátítottak. A nemzeti forradalom heroikus korát lerázó *queretari* alkotmány 1917 február 5-én kimondotta ugyan a föld és terményeinek kisajátítását, ez azonban csak papíron történt. *William Gates*, az amerikai John Hopkins egyetem tanára, Mexiko kitűnő ismerője, 1918-as mexikói utazásáról így ír: „A nyomor ijesztő: ezer ujszülöttre 158 haláleset jut. Yucatan államban másfél napig lovagoltam egyetlen latifundium területén. Az „észnelküli lények“ — ahogyan a régi törvények az indiánokat nevezték, faelkével mivelik silány, giz-gazos földdarabkáikat.“

A 20-as évek a földért és annak javaiért való állandó harcban telnek. Huerta, Caranza, Obregon, Calles, Porter Gill, Rodriguez elnökök részben szabotálói, részben előrelendítói a földért folyó harcnak. Kormányzásuk menetét és az ország sorsát az olajtőkével való viszonyuk illetve